

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

RAPPORT UV ÖST 2006:19

ARKEOLOGISK UTREDNING, ETAPP 2 OCH FÖRUNDESRÖKNING

Stenåldersfynd inom Kulla 1:1

Tre utredningar och en förundersökning med anledning av detaljplanearbete

UV 1 och 2, Kulla 1:1

Krokeks socken, Norrköpings kommun, Östergötland

Dnr: 421-1321-2005

Magnus Rolöf

Riksantikvarieämbetet

Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV Öst

Roxengatan 7, 582 73 Linköping

Tel. 013-24 47 00

Fax 013-10 13 24

uvost@raa.se

www.raa.se

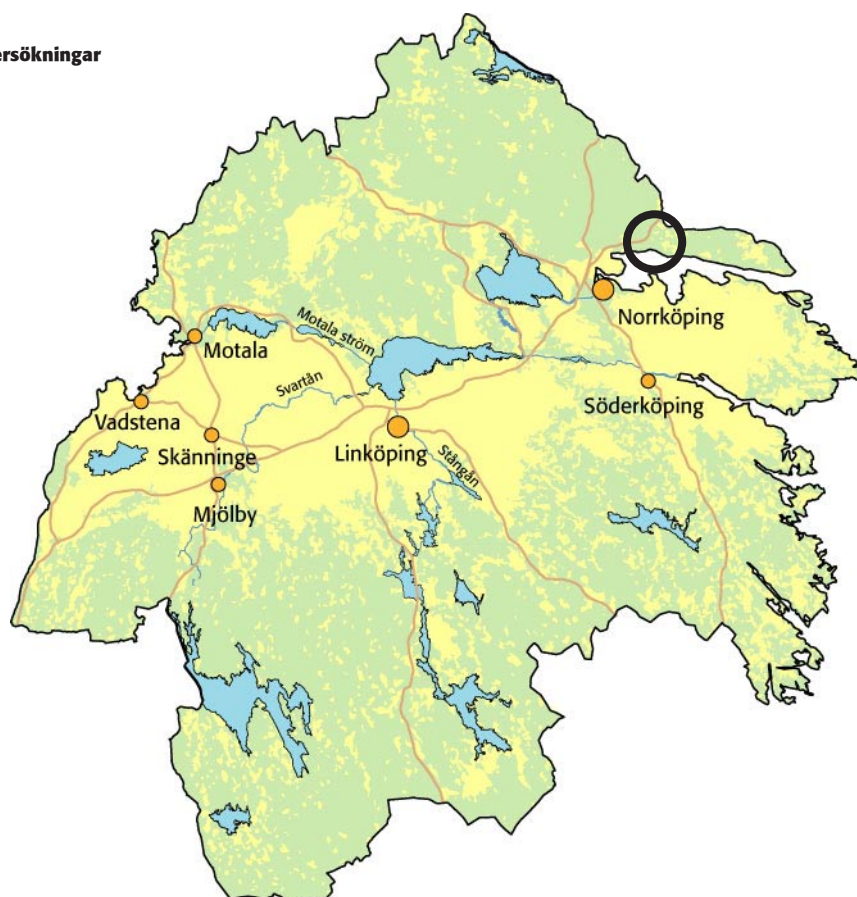

Fig 1. Karta över Östergötland med platsen för undersökningen markerad.

Text, grafik och layout: Magnus Rolöf

Utskrift UV Öst, Linköping 2006

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, 801 82 Gävle. Dnr L 1999/3

© 2006 Riksantikvarieämbetet

Rapport UV Öst 2006:19

ISSN 1404-0875

Innehåll

Sammanfattning 5

Bakgrund 5

Syfte 5

Kulturmiljö 6

Topografi och fornlämningsmiljö 6

Objekt 1 7

Objekt 2 7

Objekt 3 7

UV 2- Kullas gamla tomt 7

Metod och genomförande 7

Resultat 8

Objekt 1 8

Objekt 3 9

UV 2 9

Åtgärdsförslag 9

Referenser 10

Administrativa uppgifter 10

Bilagor 11

Bilaga 1: Fyndlista 11

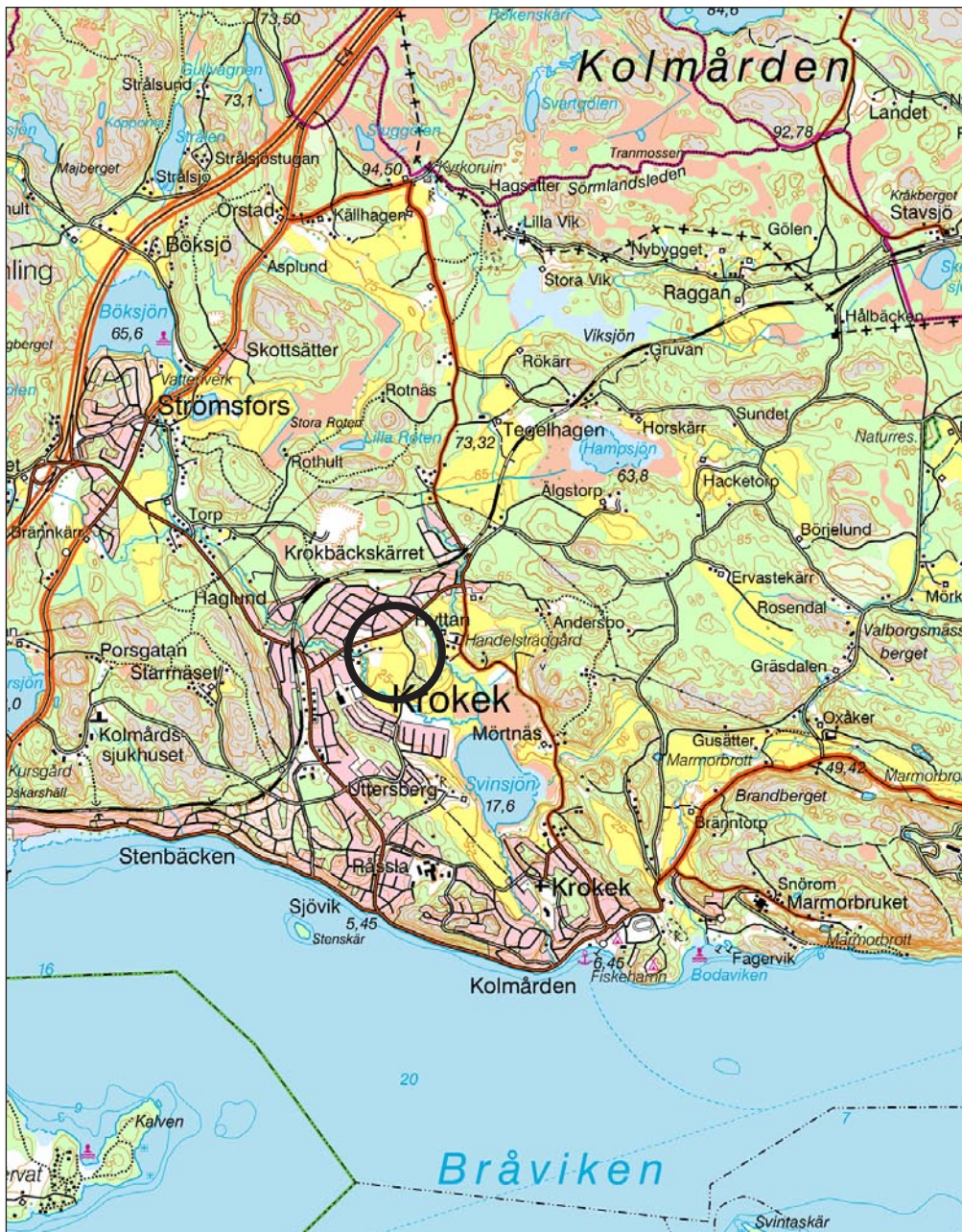

Fig 2. Topografiska kartan med platsen för de antikvariska åtgärderna markerad. Skala 1:50 000.

Stenåldersfynd inom Kulla 1:1

Sammanfattning

Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar, UV Öst, har under maj och juni 2005 genomfört arkeologiska utredningar, etapp 2, samt en arkeologisk förundersökning inom Kulla 1:1, Krokeks socken, Norrköpings kommun i Östergötland. Norrköpings kommun arbetar med detaljplan i området som vid en tidigare utredning visat sig inrymma en stenåldersboplats (UV 1) samt platsen för en medeltida bytomt (UV 2). UV Öst genomförde utredning inom tre områden (Objekt 1-3) samt förundersökning inom UV 2.

Utöver ett flertal spridda lösfynd av stenålderskaraktär i åkerjord inom Objekt 1, påträffades inga förhistoriska eller kulturhistoriskt intressanta anläggningar. Platsen vid Objekt 2 visade sig redan vara bebyggd och UV 2 bedömdes efter avbaning som förstörd i modern tid.

Riksantikvarieämbetet, UV Öst, föreslår därför inga ytterligare antikvariska åtgärder inom de aktuella områdena.

Bakgrund

Norrköpings kommun. Mark- och exploateringsenheten arbetar med detaljplan för ett område inom Kulla 1:1, Norrköpings kommun i Östergötland. Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar, UV Öst genomförde 2004 en arkeologisk utredning, etapp 1, inom området (Nilsson 2004). Då lokaliserades bland annat en stenåldersboplats (UV 1, Krokeks socken). Inom området finns också platsen för Kullas medeltida tomt (UV 2, Krokeks socken). Inför fortsatt detaljplanearbete har UV Öst, efter beslut från Länsstyrelsen Östergötland (2005-04-26), genomfört:

- Arkeologiska utredningar etapp 2 inom tre områden (nedan benämnda objekt 1, 2 och 3).
- Arkeologisk förundersökning inom UV 2, Kullas gamla tomt.

Fältarbetet utfördes av Magnus Rolöf. Vid besiktningsarbetet inom UV 2 deltog även Göran Tagesson.

Syfte

Arkeologisk utredning, etapp 2 (2 kap 11§)

Syftet med de arkeologiska utredningarna var att fastställa om lagskyddade fornlämningar var belägna inom utredningsområdena. Resultatet skulle utgöra underlag för länsstyrelsens vidare bedömningar i ärendet.

Arkeologisk förundersökning (2 kap 13§)

Syftet med den arkeologiska förundersökningen var att fastställa fornlämningens art/karaktär, ålder och utbredning. Resultatet skulle syfta till att utgöra underlag för länsstyrelsens vidare bedömningar i ärendet.

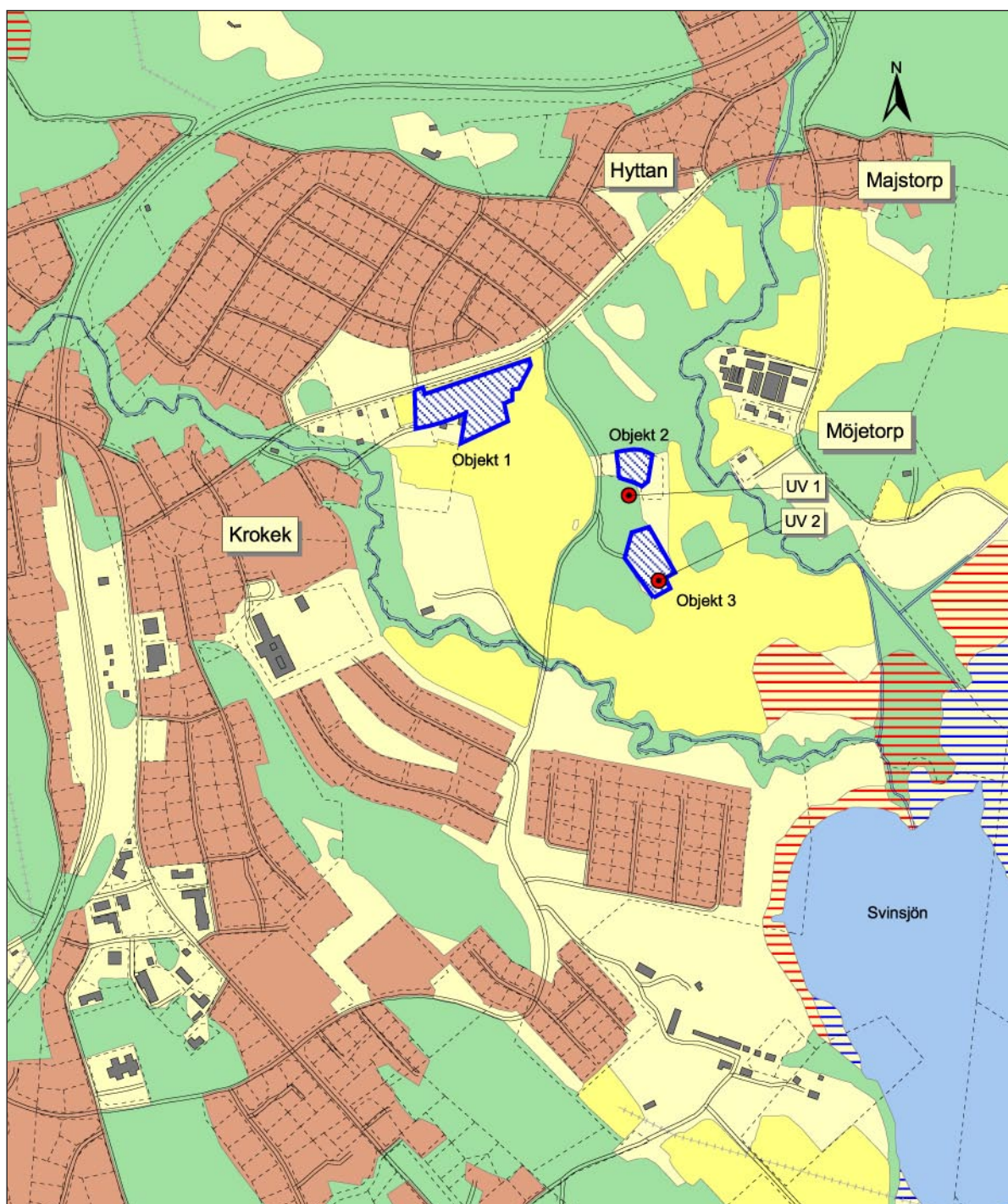

Fig 3. Fastighetskarta 1:10 000 med utredningsområdena (Objekt 1-3) markerade. Lägena för UV 1 (stenåldersboplats) och UV 2 (Kulla gamla bytomt) är också markerade.

Kulturmiljö

Topografi och fornlämningsmiljö

Det aktuella området ligger strax öster om Krokeks samhälle, söder om Hyttavägen. Den kraftigt kuperade terrängen utgörs av omväxlande åkermark och skogsklädda bergshöjder på mellan 35 och 45 meters höjd över havet.

I väster och öster flyter åar, tillflöden till Svinsjön som återfinns söder om utrednings- och förundersökningsområdet.

De lägre liggande delarna av området har tidigare utgjorts av sankare marker. Under mesolitisk tid (jägerstenålder) nådde det så kallade Litorinahavet ända upp hit. Stora delar av Krokeksområdet var då under vatten, och utgjorde en bukt. De små höjderna var då öar, och utgjorde lämpliga lägen för stenåldersboplatser. Vid den arkeologiska utredningen, etapp 1, som genomfördes i området lokaliserades UV 1 (se fig 3). I ett skyddat läge på omkring 30-35 meter över havet påträffades ett flertal bitar bearbetad kvarts (Nilsson 2004). Denna boplatser berördes inte direkt av de nu aktuella antikvariska åtgärderna.

Objekt 1

Topografiskt lämpligt grav- och boplatsläge

Åtgärd: Arkeologisk utredning, etapp 2

Ett drygt 11 500 m² stort område, direkt söder om Hyttavägen, beläget på en öst-västlig höjdrygg på 30-35 meter över havet. Terrängen utgörs av öppen åker, delvis i brant sydsluttning. Platsen har topografiska likheter med den kända Majstorsboplatser (RAÄ Krokek 18:1) omkring 500 meter mot nordöst.

Objekt 2

Topografiskt lämpligt boplatsläge invid UV 1

Åtgärd: Arkeologisk utredning, etapp 2

Ett drygt 2 500 m² stort område i sadelläge mellan två höjdparter, 30-35 meter över havet. Endast några meter söder om området återfinns UV 1, en mindre stenåldersboplatser. Objekt 2 har ursprungligen utgjort ett topografiskt mycket lämpligt boplatsläge från stenålder, men vid besiktning konstaterades att hela området redan förstörts av stallbyggnader och en gårdsplan.

Objekt 3

Topografiskt lämpligt boplatsläge

Åtgärd: Arkeologisk utredning, etapp 2

Ett drygt 4 900 m² stort område på östra sidan om ett bergsparti, på mellan 30-35 meter över havet. Området begränsades i öst av hästagar och berörde delvis beskogade bergsparter. Här berördes ett topografiskt lämpligt boplatsläge från stenålder.

UV 2- Kullas gamla tomt

Åtgärd: Arkeologisk förundersökning

I direkt anslutning till Objekt 3 låg platsen för Kulla gamla tomt, på en delvis naturlig terrass nedanför höjdpartiet. Platsen utgjordes av en mindre och avbanad plåtå med synliga husgrunder, stora gropar och dumphögar.

Metod och genomförande

Efter inledande kart- och arkivstudier genomfördes fältarbetet. Vid utredningarna genomfördes detta genom sökschaktgrävning med maskin, varvid matjordsskiktet banades av till den nivå där fast fornlämning kunde påträff-

fas. Dokumentationen av schakt, anläggningar och fynd genomfördes med DGPS och fotografi. Resultaten förvaras i Riksantikvarieämbetets digitala dokumentationssystem Intrasis.

Vid besiktning av Objekt 2 konstaterades att det område som berörs av detaljplanen redan var förstört, varför inga sökschakt öppnades. Vid förundersökningen av UV 2 kunde snabbt konstateras att området var så pass stort av sentida aktiviteter att ytterligare undersökningar inte kunde motiveras.

Resultat

Objekt 1

10 schakt togs upp inom området i åkermark, längs krönet av höjdryggen (schakt 1-5) samt i sydslänt (schakt 6-10). I några schakt (schakt 1, 2, 3) påträffades rännor, både stenfyllda och stenfria. Fyllningskaraktär och fynd av obrända ben, metaller och tegel pekade mot en modern datering.

I schakt 2 och 5 påträffades slagger, bland annat en del av en bottenskålla. Ytterligare enstaka lösfynd av rödgods, bränd lera och metaller gjordes också. Inga anläggningar påträffades till vilka dessa fynd kunde knytas.

Från övre kanten av sydslänten och en bit ned gjordes ett flertal lösfynd av stenålderskaraktär i matjordsskiktet. Dessa var främst i kvarts och utgjordes av kärnor, avslag och en skrapa. De flesta var rundnötta efter att ha rullat runt i ploglagret. Även fynd av bearbetad porfyr samt en fragmentarisk knacksten gjordes (se bilaga 1 för en fyndlista). Inga anläggningar hittades som kunde knytas till dessa fynd. Sammantaget utgör de rester efter den intensiva stenåldersaktiviteten som kännetecknat Krokeksområdet.

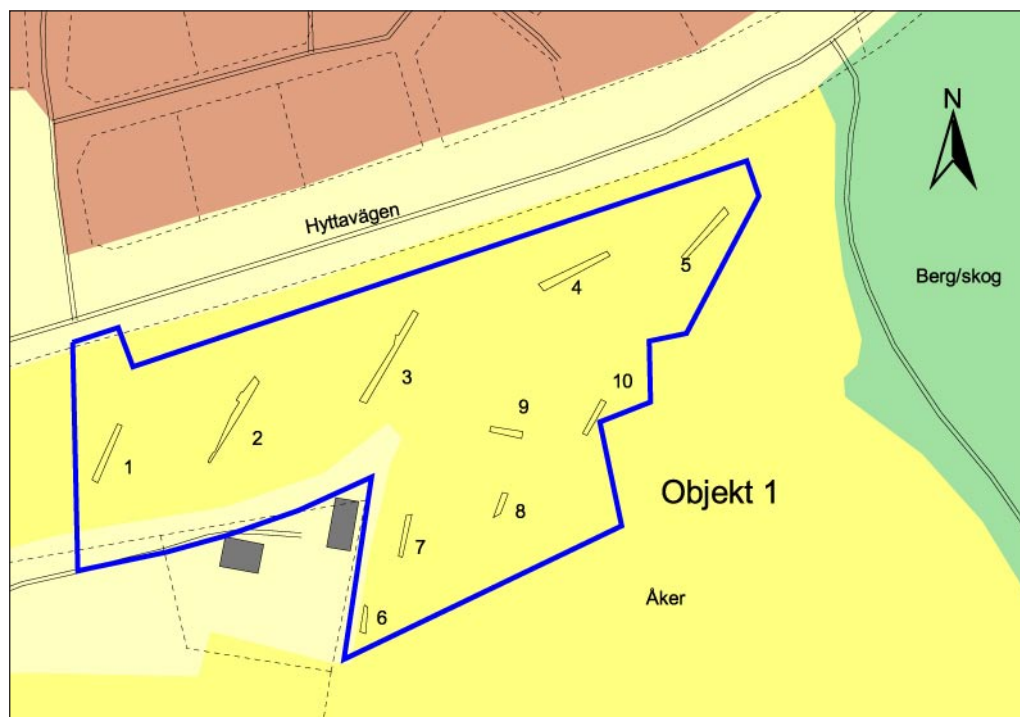

Fig 4. Schaktöversikt,
Objekt 1. Skala 1:2000

Objekt 3

2 sökschakt togs upp i norra delen av Objekt 3, där terrängen bildade en mindre platå upp mot berg i dagen. Här påträffades enstaka bitar bearbetad kvarts. Materialet bedöms som litet och utgör sannolikt endast sporadiska rester, liksom inom Objekt 1. I schakten påträffades också rödgods, bland annat foten till ett trefotskärl, vilket antas höra till Kulla gamla tomt.

UV 2

Inom Kulla gamla tomt utfördes endast en grund avbaning vid förundersökningen, där det iaktogs en modern husgrund, rasmassor och påfört material. Möjligheterna att träffa på intakta medeltida lämningar bedömdes som mycket små.

Åtgärdsförslag

Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar, UV Öst, anser att de lämningar som framkommit är så ringa till omfattningen, varför några vidare åtgärder inte föreslås.

Mängden lösfynd av stenålderskaraktär inom Objekt 1, samt närheten till UV 1 vid Objekt 2, får ändå anses som intressant, och understryker Krokek-området betydelse under den äldre stenåldern.

Slutgiltig bedömning görs av länsstyrelsen, vilka även fattar beslut i ärendet.

Linköping i mars 2006

Magnus Rolöf

Referenser

Litteratur

Nilsson, P. 2005. Detaljplan inom Kulla 1:1. Arkeologisk utredning, etapp 1. Rapport UV Öst 2004:59. Linköping.

Arkiv

FMIS <http://www.fmis.raa.se>

Administrativa uppgifter

Län: Östergötland

Landskap: Östergötland

Kommun: Norrköping

Socken: Krokek

Plats: Kulla 1:1

Fornlämning: UV 1 och 2

Läge: Ekonomiskt kartblad: 9G 1g Strömsfors

Undersökningens mittpunkt: X 6506210, Y 1533065

Koordinatsystem: RT90, 2,5 gon V

Höjdsystem: RH00

Riksantikvarieämbetet dnr: 421-1321-2005

Länsstyrelsen dnr: 431-4565-05

Länsstyrelsen beslutsdatum: 2005-04-26

Projektnummer: 1520660

Intrasiprojekt: O2005040

Rapportnummer: 2006:19

Ansvarig arkeolog: Magnus Rolöf

Personal: Göran Tagesson

Beställare: Länsstyrelsen Östergötland

Kostnadsansvarig: Norrköpings kommun

Undersökningstid: 2005-05-31--06-01

Undersökningsområde: 18 850 m²

Fynd: Förvaras på UV Öst i Linköping i avvaktan på fyndfördelning.

Bilagor

Bilaga 1: Fyndlista

Fnr	Kontext	Kategori	Sakord	Antal	Vikt (g)	Anmärkning
1	Schakt 2	Järn	Slagg	1	41,2	
2	Schakt 2	Keramik	Rödgoods	1	4,5	Mynning
3	Schakt 2	Järn	Slagg	1		
4	A258	Järn	Oidentifierbart	2	16,9	Ej tillvarataget
5	A258	Bränd lera		4	4,7	Ej tillvarataget
6	Schakt 4	Kvarts	Kärnfragm.	1	12,2	Plattform
7	Schakt 5	Järn	Oidentifierbart	1	11,0	Ej tillvarataget
8	Schakt 5	Järn	Slagg	1	285,1	Bottenskölla?
9	Lösf Obj 1	Bergart	Knacksten?	1	360,4	Fragment
10	Lösf Obj 1	Kvarts	Avslagsfragm.	1	37,5	Plattform
11	Lösf Obj 1	Kvarts	Ämne/bearb.	1	721,7	Ej tillvarataget
12	Schakt 7	Järn	Spik	3	5,0	Ej tillvarataget
13	Schakt 7	Kvarts	Avfall	1	4,4	
14	Lösf Obj 1	Kvarts	Kärna	1	60,5	Plattform
15	Lösf Obj 1	Kvarts	Kärna	1	5,4	Bipolär
16	Lösf Obj 1	Kvarts	Avfall	1	11,1	Bränd
17	Lösf Obj 1	Kvarts	Kärnfragm.	1	59,9	Bipolär
18	Lösf Obj 1	Kvarts	Avfall	1	3,9	
19	Lösf Obj 1	Porfyr	Avfall	1	31,6	
20	Schakt 11	Keramik	Fot till kärl	1	11,0	Bränt
21	Schakt 11	Bränd lera	Tegel, äldre	1	3,1	Ej tillvarataget
22	Schakt 11	Kvarts	Kärnfragm.	1	10,3	Plattform
23	Schakt 11	Kvarts	Avfall	2	13,5	